

तस्मात्सुतइति तच्छब्देनसंकर्षणःपरान्मुच्यते ॥ ३८ ॥ तस्मात्सर्वमितितच्छब्देनप्रद्युम्नः सर्ववचानिरुद्धाख्योहंकारः ॥ ३९ ॥ एवंत्वंपदार्थप्रद्युम्नादिजनकंजीवमुक्तास्यपूर्वोक्तनतत्पदार्थनाभेदमाह योवासुदेवइति ॥ ४० ॥ ४१ ॥ परमकारणत्वंस्वस्यैवाह मत्तइति अक्षरंजीवः क्षरंप्रकृतिमहदहंकारादि सत्कारणं ॥ ४२ ॥ मांप्रविश्येत्युक्तःप्रवेशोनदीसमुद्रदृष्टानेनाभूदितिस्वस्यउपाधिशबलत्वंनिराचरेऽहंहीति पुरुषश्चिन्मात्रःनिक्रियःकूटस्थः ज्ञेयएवतुभ्राप्यः सर्वभूतप्रत्यगात्मत्वात् ॥ ४३ ॥ निर्गुणत्वात्सुप्ताविविवासानाशेषवतीप्राप्तिःनिष्कलत्वान्नसंयोगरूपा अतएवनिर्द्वंद्वः महाकाशघटाकाशयोरीवोपाध्यपगममात्रकृतत्वाद्भेदस्य अतएवोपाध्यभावाद्वासनादिरूपःपरिग्रहोपिनास्ति ननुविश्वरूपस्यतवकथंनिष्कलत्वमतआह एतदिति अयंरूपवानिति यतएतत्त्वयानज्ञातव्यं ॥ ४४ ॥ यतोहं

समनःसर्वभूतानांप्रद्युम्नःपरिपठ्यते॥ तस्मात्प्रसूतोयःकर्ताकारणकार्यमेवच ॥ ३८ ॥ तस्मात्सर्वसंभवतिजगत्स्थावरजंगमं॥ सोनिरुद्धःसईशानोव्यक्तःससर्वकर्मसु ॥ ३९ ॥ योवासुदेवोभगवान्क्षेत्रज्ञोनिर्गुणात्मकः॥ ज्ञेयःसएवराजेंद्रजीवःसंकर्षणःप्रभुः॥ ४० ॥ संकर्षणाच्चप्रद्युम्नोमनोभूतःसउच्यते ॥ प्रद्युम्नाद्योनिरुद्धस्तुसोहंकारःसईश्वरः॥ ४१ ॥ मत्तःसर्वसंभवतिजगत्स्थावरजंगमं ॥ अक्षरंचक्षरंचैवसच्चासच्चैवनारद ॥ ४२ ॥ मांप्रविश्यभवंतीहमुक्ताभक्तास्तुयमम॥ अहंहिपुरुषोज्ञेयोनिष्क्रियःपंचविंशकः॥ ४३ ॥ निर्गुणोनिष्कलश्चैवनिर्द्वंद्वोनिष्परिग्रहः॥ एतत्त्वयानविज्ञेयंरूपवानितिहस्यते॥ ४४ ॥ इच्छन्मुहूर्तान्नस्यमीशोहंजगतोगुरुः॥ मायात्येषामयास्तृणान्मां पश्यसिनारद ॥ ४५ ॥ सर्वभूतगुणैर्युक्तंनैवंत्वंज्ञातुमर्हसि ॥ मयैतत्कथितंसम्यक्तवमूर्तिचतुष्टयं ॥ ४६ ॥ अहंहिजीवसंज्ञातोमयिजीवःसमाहितः॥ नैवंतेबुद्धिरत्राभूद्दृष्टोजीवोमयेतिवै ॥ ४७ ॥ अहंसर्वत्रगोब्रह्मभूतग्रामांतरात्मकः॥ भूतग्रामशरीरेषुनश्यत्सुननशाम्यह ॥ ४८ ॥ सिद्धाहितेमहाभागानरात्येकांतिनोभवन् ॥ तमोरजोभ्यानिर्मुक्ताःप्रवेक्ष्यंतिचमामुने ॥ ४९ ॥ हिरण्यगर्भोलोकादिश्चतुर्वक्त्रोतिरुक्तगः॥ ब्रह्मासनातनोदेवोममबद्धर्थंचित्तकः ॥ ५० ॥ ललाटाच्चैवमेरुद्रोदेवःक्रोधाद्विनिःस्तुतः॥ पश्यैकादशमेरुद्रान्द्रक्षिणपार्श्वमास्थितान् ॥ ५१ ॥

मुहूर्तान्नश्येयंअदृश्योऽप्रवेयं इच्छन्निमित्तीक्षामात्रंस्तृष्टिसंहारावित्यर्थः देवतादिवददर्शनेपिबिम्बरूपत्वंनापैतीत्याशंक्याह मायेति निष्कलस्यममवैश्वरूप्यमेवमायेत्यर्थः ॥ ४५ ॥ सर्वभूतगुणैःस्वरूपादिभिरेवंप्रकारेणयुक्तंमांज्ञानुनाहंसिनिर्गुणत्वान्ममेत्यर्थः ॥ ४६ ॥ संज्ञातःजीवत्वेनसम्यक्ज्ञातः पाठांतरेजीवस्योपकरणभूतःसंघातःजडवर्गोप्यहमेव जीबलयाधिष्ठानत्वाजीवोप्यहमेवेतिभावः यतःजडाजडवर्गालाऽहमेवततोहेतोश्चक्षुषामादृष्टासोपाधिकःसमष्टिजीवएवमयादृष्टोनत्वीश्वरइतिनमंतव्यंजीवादिरूपेणममैवावस्थानादित्याह नैवमिति ॥ ४७ ॥ स्पष्टार्थोप्यायशेषः ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥